OKRES NYMBURK

Okres Nymburk se rozkládá ve východní části Středočeského kraje v Polabské nížině. Jeho severním sousedem je Mladoboleslavsko a Jičínsko (Královéhradecký kraj), na východě hraničí s královéhradeckým okresem, na západě s okresem Praha-východ a jižním sousedem je Kolínsko.

Do konce roku 2020 činila rozloha okresu 850 km^2. K 1. 1. 2021 však došlo k územní změně, v rámci níž přešla obec Černíky z okresu Nymburk do okresu Kolín. Okres Kolín tak ztratil území o velikosti necelé 4 km^2 a jeho rozloha klesla na 846 km^2. Touto rozlohou zaujímá okres 6. místo ve Středočeském kraji a představuje 7,7 % z jeho rozlohy. Zemědělská půda tvoří 69,3 % a lesy 17,5 % z rozlohy okresu. V důsledku přechodu obce Černíky do okresu Kolín ubylo v okresu Nymburk 159 obyvatel a celkový počet obyvatel tak klesl z 101,7 tisíc (údaj k 31. 12. 2020) na 101,5 tisíc k 1. 1. 2021. Tímto počtem obyvatel, který představuje 7,3 % obyvatel kraje, i hustotou zalidnění 119,4 obyvatel na km^2 patří Nymbursko k podprůměrným okresům kraje.

Od reformy veřejné správy z 1. ledna 2003 se okres člení na 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností (Nymburk, Poděbrady, Lysá nad Labem) a 5 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (Nymburk, Poděbrady, Lysá nad Labem, Sadská, Městec Králové). Do okresu Nymburk náležely do 31. 12. 2020 ještě 4 obce správního obvodu Český Brod, jehož hlavní část spadala do okresu Kolín. Územní změnou k 1. 1. 2021 však došlo ke změně územní příslušnosti těchto 4 obcí, přičemž 3 obce byly přesunuty ze správního obvodu ORP Český Brod do SO ORP Lysá nad Labem (příslušnost k okresu Nymburk se nezměnila) a jedna obec (Černíky) byla přesunuta do okresu Kolín. Touto územní změnou bylo docíleno úplné skladebnosti správních obvodů ORP do okresů a SO ORP Český Brod tak přestal zasahovat do okresu Nymburk.

V rámci územní změny k 1. 1. 2021 přešla obec Černíky z okresu Nymburk do okresu Kolín a počet obcí se tak snížil z 87 na současných 86. Z celkového počtu obcí má 7 statut města (Nymburk – 15,2 tis. obyvatel, Poděbrady, Milovice, Lysá nad Labem, Sadská, Městec Králové, Rožďalovice) a 3 obce byly stanoveny městysem (Kounice, Loučeň, Křinec).

Povrch Nymburska je málo členitý s charakterem výrazně rovinného typu. Největší část okresu leží v nížině pod 200 m nad mořem a jen na severovýchodě území mírně stoupá do výšky nad 290 m nad mořem u Chroustova. Zde se nachází i nejvyšší místo okresu – vrch Na kostele (299 m n.n.). Nejnižší místo je při odtoku Labe z okresu – 173 m n.m.

Pro příhodnou polohu a úrodnost půdy bylo Nymbursko v minulosti ryze zemědělskou oblastí. Rozvoj průmyslu nastal až s výstavbou železniční tratě Praha – Olomouc. Mohutný rozvoj železniční dopravy - Nymburk leží na tzv. „severozápadní dráze“ (Havlíčkův Brod – Nymburk - Ústí nad Labem - Děčín) - působil na založení železničních opraven s celorepublikovým významem. Tradici na okrese má průmysl strojírenský, potravinářský, gumárenskoosinkový a sklářský. V rámci středočeského regionu má význam nymburské zemědělství, z hlediska intenzity zemědělské výroby patří k předním okresům v kraji.

V okrese bylo k 31. 12. 2020 v registru ekonomických subjektů zapsáno celkem 24 811 subjektů (7,1 % subjektů kraje), z toho tvoří 5,2 % zemědělství a lesnictví, 13,7 % činnosti v odvětví průmyslu, 12,8 % ve stavebnictví a 21,9 % velkoobchod a maloobchod (vč. oprav a údržby motorových vozidel).

K 31. 12. 2020 bylo v rámci okresu Nymburk evidováno 2 942 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (9,5 % dosažitelných uchazečů kraje). Podíl nezaměstnaných osob (tj. podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku) činil 4,59 %, což představovalo třetí nejvyšší nezaměstnanost mezi okresy kraje.

Jižní částí okresu prochází dálnice D11. Nejvýznamnějšími silnicemi jsou silnice I. třídy I/38 spojující sever Čech s jihem Moravy a pokračující dále do Rakouska, dále silnice I/32 a I/11. Významné je železniční propojení okresu s Prahou po trati 231 nebo 060. Tratě 061 a 071 spojují Nymbursko s dalšími oblastmi Středočeského kraje a Čech.

V roce 2020 bylo v okrese dokončeno 651 bytů (9,5 % dokončených bytů kraje) a zahájeno 475 bytů (8,2 % zahájených bytů kraje).

Okres Nymburk nepatří mezi turisticky nejpřitažlivější, ale i zde je celá řada zachovalých kulturních a zejména historických památek, dokumentujících bohatou minulost. Okres je známý především svým lázeňským městem Poděbrady. Historie města sahá ještě před počátky českého státu, kdy se obec jmenovala „pode brody“. V druhé polovině 13. století zde Přemysl Otakar II. nechal postavit hrad, který byl později přebudován na zámek. Přístupná je pamětní síň krále Jiřího z Poděbrad, který se zde roku 1420 narodil. Poděbrady mají i svůj krásný lázeňský park, kde jsou květinové hodiny. Léčí se zde především choroby srdce, dále pak zažívacího a pohybového ústrojí.

V Nymburce jsou zajímavé dochované městské cihlové hradby se šesti hranolovými baštami pocházejícími ze 14. století. Dominantou města je gotický cihlový kostel sv. Jiljí. Městec Králové vznikl jako hrazené městečko ve 13. století, které bylo rodištěm Přemysla Otakara II. V Lysé nad Labem je barokní zámecká zahrada, barokní farní kostel s plastikami Matyáše Brauna. V současné době je Lysá nad Labem známá díky svému výstavišti, kde se pořádá mnoho tematických výstav. Přerov nad Labem je známý Polabským muzeem v přírodě – skanzenem

polabské lidové architektury, Libice nad Cidlinou jako sídlo mocného rodu Slavníkovců. Slovanské hradiště Slavníkovců v Libici je národní kulturní památkou. V roce 2017 byly v okrese vyhlášeny další dvě národní kulturní památky – Vodní elektrárna v Poděbradech a Krematorium v Nymburce.

Národními přírodními památkami jsou Hrabanovská černava vzniklá zazemňováním slepých ramen a meandrů Labe, Dlouhopolsko, Kopičácký rybník, Slatinná louka u Velenky a nejnověji (v roce 2020) byla národní přírodní památkou vyhlášena NPP Mladá jako unikátní mozaika travinných a křovinných ekosystémů luk, pastvin, mělkých půd, vřesovišť a lesních ekosystémů. Nacházejí se zde biotopy vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

V okrese se nachází tři národní přírodní rezervace - Libický luh s lužními lesy, Čtvrtě s flórou a faunou charakteristickou pro polabské pahorkatinné lesy a Kněžičky s žehuňskou oborou jako významným biocentrem.